

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТОГО
НАВЧАННЯ» НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ»**

Виконавець: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи Nim1-M22
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (німецька)
за освітньою-професійною програмою «Середня
освіта (Німецька мова і зарубіжна література)»
Аносова Катерина Леонідівна

Керівник:
Боднарчук Т.В., кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри німецької мови

Рецензент:
Марчишина А.А., доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТОГО НАВЧАННЯ».....	7
1.1. Тракткування понять «технологія» та «педагогічна технологія» у наукових джерелах.....	7
1.2. Історія виникнення та зміст технології «перевернутого навчання».....	13
1.3. Види та моделі «перевернутого навчання».....	22
1.4. Технологія «перевернутого навчання»: переваги та недоліки.....	28
Висновки до першого розділу.....	32
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТОГО НАВЧАННЯ» У СТАРШИХ КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	35
2.1. Індивідуально-психологічні особливості старшокласників.....	35
2.2. Стилi навчання та їх реалізація в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.....	40
Висновки до другого розділу.....	50
РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТОГО НАВЧАННЯ» НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	52
3.1. Розробка фрагментів «перевернутого навчання».....	52
3.2. Аналіз анкетування та рекомендації щодо застосування технології «перевернутого навчання».....	67
Висновки до третього розділу.....	76
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ВСТУП

Сучасні реалії нашого життя (пандемія, війна) спричинили перехід на дистанційне чи, наразі, змішане навчання і спонукали методистів до пошуку нових технологій навчання, які покликані мотивувати здобувачів освіти працювати перед монітором комп'ютера.

Однією із таких новітніх педагогічних технологій є «перевернуте навчання» (flipped learning), яка є досить актуальною під час навчання дистанційно. Цей підхід дозволяє змінити традиційну модель викладання і навчання, ставлячи акцент на самостійному опрацюванні матеріалу учнями перед заняттями та використанні часу на уроці для активних дій здобувачів освіти та обговорення, що є особливо важливим на уроці німецької мови.

«Перевернутий клас» стає дедалі більш популярною технологією сучасності. Однією з причин, що вказують на необхідність її використання, є потреба в ефективній організації самостійної роботи учнів, особливо в умовах обмеження класних годин, для сприяння розвитку їхньої пізнавальної активності, активного навчання та готовності до самостійного навчання.

Наукові дослідження вітчизняних та іноземних вчених, які досліджують змішане навчання загалом та конкретно технологію «перевернутий клас», визнають цю технологію одним з напрямків вдосконалення освітнього процесу. Мета цього покращення полягає в підвищенні якості підготовки майбутніх фахівців та стимулюванні їх до безперервного навчання. Значний внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів реалізації технології «перевернутий клас» впродовж останнього десятиліття внесли іноземні науковці Дж. Бергманн, Дж. Бейкер, С. Брейм, А. Сеймз, Дж. Стрейєр, К. Санг, Б. Туккер, Е. Вестерманн та інші.

Українська освіта тільки починає впроваджувати технологію «перевернутого класу», і це стає предметом дослідження для вітчизняних науковців, таких як О. Вольневич, Н. Приходькіна, І. П'янковська, С. Попадюк, О. Кузьмінська, В. Ковальчук, О. Малихін, І. Столяренко, Т. Ярмольчук та інші. Недостатній розвиток питань, пов'язаних із

використанням технології «перевернутого навчання» під час вивчення іноземної мови, зокрема, німецької в українських навчальних закладах, обумовив вибір теми нашого магістерського дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Вибір напряму дослідження зумовила тема «Формування професійної компетентності вчителя іноземних мов» (державний реєстраційний номер 0102U102986), яка виконується в межах плану науково-дослідної роботи кафедри німецької мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості використання технології «перевернутого навчання» з метою підвищення ефективності вивчення німецької мови у старших класах закладів загальної середньої освіти.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розглянути трактування понять «технологія» і «педагогічна» у науковій літературі;
- проаналізувати особливості технології «перевернутого навчання»;
- охарактеризувати індивідуально-психологічні особливості старшокласників;
- розробити фрагменти використання технології «перевернутого навчання» на уроках німецької мови у старших класах закладів загальної середньої освіти;
- узагальнити результати анкетування старшокласників та підготувати рекомендації.

Об'єктом дослідження є технологія «перевернутого навчання» як одна із новітніх педагогічних технологій.

Предметом дослідження є використання технології «перевернутого навчання» на уроках німецької мови у старших класах закладів загальної середньої освіти.

Методи дослідження. Характер дослідження зумовив необхідність комплексного використання різних методів. Для розв'язання поставлених завдань у магістерській роботі застосовувались різні методи дослідження, а саме: теоретичні: загальнонаукові (аналіз, синтез, класифікація, порівняння, систематизація та узагальнення) – з метою аналізу стану досліджуваної проблеми у науковій літературі, уточнення сутності базових понять дослідження, визначення сутності педагогічної технології «перевернутого навчання»; емпіричні: діагностичні (анкетування) – з метою визначення ефективності використання елементів технології «перевернутого навчання» на уроках німецької мови у старших класах закладів загальної середньої освіти.

Практичне значення одержаних результатів магістерського дослідження полягає у можливості їх використання на лекціях та на практичних та лабораторних заняттях із методики навчання німецької мови, під час проходження виробничої педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти та під час майбутньої професійної діяльності вчителя німецької мови.

Апробація роботи. Основні положення магістерського дослідження обговорювалися на трьох наукових та науково-практичних конференціях: V Всеукраїнська наукова конференція «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 6 квітня 2023 року); наукова конференція студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками науково-дослідної роботи в 2022 році (м. Кам'янець-Подільський, 4-5 квітня 2023 року); XII Регіональна науково-практична конференція «Методика навчання філологічних дисциплін у закладах загальної середньої та вищої освіти» (м. Кам'янець-Подільський, 7 грудня 2023 року); на науковому форумі здобувачів освіти «Сучасні аспекти та перспективні напрямки розвитку науки» (м. Кам'янець-Подільський, 24 травня 2023 р.) та на засіданні круглого столу «Сучасні технології навчання німецької мови у старших

класах закладів загальної середньої освіти: теоретико-прикладний аспект» (м. Кам'янець-Подільський, 29 листопада 2023 року)

Публікації. Результати дослідження висвітлені у 2-х статтях:

1. **Аносова К.Л.** «Перевернуте навчання» як одна із освітніх технологій сучасності. *«Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи»* : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 6 квітня 2023 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. С. 48-51.

2. **Аносова К.Л., Боднарчук Т.В.** Можливості застосування технології «перевернуте навчання» у сучасній школі. *Методика викладання філологічних дисциплін у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України* : Матеріали XII регіональної науково-практичної конференції. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2023. – С.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, де визначені актуальність, мета та завдання, об'єкт і предмет, методи та практична цінність дослідження; з трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел – 74 найменування. Загальний обсяг роботи – 91 сторінка, з них основного тексту – 83 сторінки.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було охарактеризовано особливості використання технології «перевернутого навчання» з метою підвищення ефективності вивчення німецької мови у старших класах закладів загальної середньої освіти.

Щодо першого завдання дослідження – розглянути трактування понять «технологія» і «педагогічна» у науковій літературі, виявлено, що поняття «технологія» дослідники розуміють як сукупність методів та способів обробки або виробництва конкретних продуктів та як науку про ці методи.

З'ясовано, що серед науковців немає однастайності у підходах до визначення поняття «педагогічна технологія». Його трактують як напрям у дидактиці, який вивчає та розвиває методи, прийоми, інструменти та підходи до ефективного навчання та виховання учнів; як технологічно розроблену навчальну систему, яка використовує сучасні технології, такі як комп'ютери, програмне забезпечення, вебресурси тощо, для забезпечення якісного та ефективного навчання; як систему методів і прийомів навчання, які спрямовані на покращення навчального процесу; та як модернізацію дидактичної системи на основі досліджень елементів, таких як програми, педагогічні методи, оцінювання тощо.

Отже, у своєму дослідженні ми дотримувалися розуміння того, що педагогічна технологія – це складне та багатогранне явище, яке спрямоване на оптимізацію процесу навчання та виховання для досягнення кращих результатів.

Другим завданням нашого дослідження було проаналізувати особливості технології «перевернутого навчання». В ході аналізу наукових джерел виявлено, що технологія «перевернутого навчання» була започаткована наприкінці минулого століття американськими вчителями природничих дисциплін Б. Валвордом і В. Дж. Андерсоном, які почали готувати матеріал заздалегідь у режимі онлайн для самостійної роботи учнів

вдома з метою їх підготовки до наступного уроку. Такий підхід до організації освітнього процесу виявився ефективним та набув популярності у світовій освітній практиці і, відповідно, викликав інтерес у науковців.

Особливістю технології «перевернутого навчання» є те, що створені вчителем матеріали, здобувачі освіти вивчають самостійно дома, в зручний для них час, а на уроці ці знання підкріплюють практичними навичками, і це сприяє формуванню динамічного та творчого освітнього процесу, реалізації індивідуалізації навчання, підвищенню мотивації до вивчення предмета.

Виявлено також, що такий підхід є досить поширений у світовій освітній практиці. Тому, відповідно, дослідники виділяють різні види перевернутого навчання: типовий, орієнтований на дискусію (особливо корисним такий вид «перевернутого навчання» буде для вивчення іноземної мови, зокрема, німецької), сфокусований на демонстрації (для навчальних предметів, вимагають демонстрації матеріалів, проведення наочних дослідів), псевдоперевернутий (учні працюють індивідуально на уроці, а вчитель, переходячи від учня до учня, надає консультацію кожному, хто її потребує), груповий (учні працюють у групах, які створюють самостійно або за рекомендацією вчителя), віртуальний (навчання відбувається тільки в онлайн-режимі), «перевернутий» вчитель» (учні самостійно шукають необхідну інформацію, представляють її, а вчитель стежить за організацією процесу навчання та у разі необхідності надає консультації). Отже, як бачимо, кожен з видів «перевернутого навчання» має свої особливості.

Виявлено також, що у наковій літературі виділяють моделі «перевернутого навчання»: класичну, ускладнену та комбіновану. Класична модель «перевернутого навчання» передбачає ознайомлення здобувачів освіти з теоретичним матеріалом перед уроком, а під час уроку вчитель організовує обговорення вивченого матеріалу, пояснює складні моменти, відповідає на питання і використовує інтерактивні методи навчання. Ускладнена або «просунута» модель «перевернутого навчання» передбачає також два етапи: домашній та класний. але здобувачі освіти перед уроком

самостійно здійснюють пошук інформації з визначеної теми, що уможливорює моніторинг самостійної роботи кожного з них. На уроці учні представляють підготовлені тези, обговорюють матеріали, аналізують роботу кожної групи та спільно формують концептуальну картину на основі висловлених думок, коментарів і суджень. «Комбінована» модель «перевернутого навчання» передбачає, як випливає з її назви, комбінування перших двох моделей і її суть полягає у тому, що спочатку вивчається практичне застосування теорії або моделі та тільки потім її теоретичне обґрунтування.

Щодо етапів реалізації технології «перевернутого навчання», то науковці виділяють наступні вибір матеріалу, самостійне його опрацювання здобувачами освіти, обговорення на уроці опрацьованого дома, а також етап підтримки та сприяння індивідуалізації процесу навчання, етап оцінювання і, відповідно, зворотнього зв'язку та етап повторення і закріплення матеріалу.

Визначено переваги та недоліки технології «перевернутого навчання».

До переваг відносимо те, що застосування такого підходу до навчання можливість здобувачам освіти навчатися в позаурочний час; забезпечує доступ до якісних електронних освітніх ресурсів; спонукає підвищити інтерес до навчальних предметів; дозволяє навчатися у зручний час та за зручним темпом і фокусуватися на тих аспектах, які їм складніше або більше цікавлять; сприяє співпраці в процесі навчання; розвиває навички використання інформаційно-комунікаційних технологій та дозволяє використовувати гаджети як засіб навчання; підкреслює важливість відповідального ставлення до навчання і сприяє самостійному навчанні.

Серед недоліків варто визнати те, що не завжди вдається успішно організувати самостійну роботу і не всі здобувачі освіти виконують домашнє завдання, крім того, здобувач освіти не може поставити запитання вчителю безпосередньо у той момент, коли воно виникає.

Проте, використання технології «перевернутого навчання» урізноманітнює навчальний процес, сприяє розвитку соціальних навичок та готує здобувачів освіти до життя у сучасному суспільстві.

У дослідженні охарактеризовано індивідуально-психологічні особливості старшокласників, що було нашим третім завданням.

Розглянуто вплив окремих психологічних процесів на ефективність засвоєння іншомовного матеріалу. це, насамперед, особливості мислення старшокласників, яке у даному віці (15-17 років) характеризується такими індивідуальними особливостями як самостійність, швидкість, глибина розуміння навчального матеріалу, що має вплив на швидкість формування вербальних зв'язків і функціонально-мовних узагальнень, на гнучкість трансформаційних процесів тощо.

Важливу роль в оволодінні іноземною мовою відіграє пам'ять та запам'ятовування, яке буває мимовільним та довільним. Старшокласникам властиве переважно довільне запам'ятовування, яке є ефективним у тому випадку, якщо вони усвідомлюють характерні особливості матеріалу, співвідносять та групують за змістом об'єкти запам'ятовування, використовують різноманітні вербальні і невербальні опори.

Для старшокласників є характерним більш високий рівень комунікативного розвитку: вони досконаліше володіють морфологічними та синтаксичними аспектами мовлення, зв'язністю, логічністю та послідовністю висловування. У мовленні старшокласників проявляються вміння аналізувати, робити висновки, прогнозувати. Усі ці особливості необхідно враховувати у процесі навчання іноземної мови.

Різнманітність інтересів старшокласника, його орієнтування на майбутню професійну діяльність вимагає посилення індивідуалізації навчання іноземної мови. Підвищення ж почуття відповідальності, свідомого ставлення до навчання відкриває великі можливості для організації самостійної роботи, для стимулювання потреби у самоосвіті.

З огляду на викладене можна констатувати такі особливості організації навчального процесу з іноземної мови у старших класах: послідовніше здійснення комунікативно-пізнавального навчання, пов'язаного з підвищенням змістовності мовлення; використання прийомів, що спонукають

до вираження особистого ставлення до проблем, які обговорюються; цілеспрямована реалізація принципу індивідуалізації навчання, орієнтована на використання іноземної мови у майбутній діяльності здобувачів освіти, широке застосування видів та форм самостійної роботи. І, на нашу думку, саме використання елементів технології «перевернутого навчання» буде сприяти ефективному формуванню іншомовних навичок та умінь.

Четверте завдання нашого дослідження передбачало розробку фрагментів використання технології «перевернутого навчання» на уроках німецької мови у старших класах закладів загальної середньої освіти. У роботі наведено приклади сайтів, на яких можна знайти відеофільми, навчальні фільми, подкасти, а також розроблено фрагменти роботи із відеоматеріалами до тем «Система освіти в Німеччині» та «Свята і традиції в німецькомовних країнах»; роботи із подкастами до тем «Життя молоді» та «Культура Німеччини»; розвитку навичок писемного мовлення – написання офіційного та неофіційного листів; створення свого електронного профілю або профілю визначної людини у соціальних мережах, створення YouTube презентації. Окремі фрагменти застосування технології «перевернутого навчання» були апробовані під час проходження виробничої переддипломної практики в 10 класі ліцею «Славутинка».

Щодо п'ятого завдання магістерського дослідження – узагальнити результати анкетування старшокласників та підготувати рекомендації, то з метою вивчення ефективності застосування технології «перевернутого навчання» серед здобувачів освіти 10 класу ліцею «Славутинка» було проведене анкетування до застосування цієї технології та після.

Під час анкетування до застосування технології «перевернутого навчання» на запитання «Які види роботи на уроці німецької мови вам подобаються?» 6 здобувачів освіти надають перевагу роботі з відеоматеріалами, 5 люблять працювати з власними гаджетами, 2 респонденти зазначили, що їм подобаються традиційні види роботи, а 3 – вибрали варіант «інше». не зазначивши, що саме вони мали на увазі. На

запитання, чи подобається старшокласникам виконувати домашнє завдання, 55% респондентів відповіли негативно, що, в принципі, і було очікувано.

Після використання елементів технології «перевернутого навчання» на уроці німецької мови у цьому ж класі знову було проведено опитування. Першим питанням було «Чи сподобалось виконувати домашнє завдання, використовуючи відеоматеріали?», на яке 79% (12 здобувачів освіти) відповіли «так», а 21% (6 здобувачів освіти) – «ні», що є менше третини кількості усіх респондентів, які взяли участь в опитуванні, що свідчить про позитивні результати застосування технології «перевернутого навчання».

Позитивним є також те, що 27 % опитуваних позитивно оцінює такий підхід до вивчення німецької мови, а 33% респондентів оцінюють швидше позитивно, тобто разом – це більше половини – 60%. Половина (50%) респондентів відповіли, що іноді цікаво було би застосовувати такий підхід. Проте для 19% опитаних вдома важко зосередитись, а 13% більше подобається традиційний підхід. Проте 72% опитаних здобувачів освіти вважають такий підхід ефективним.

Отже, для успішного застосування технології «перевернутого навчання» необхідним є, насамперед, правильний вибір навчальних матеріалів та розподіл вправ і завдань, які здобувачі освіти можуть виконувати дома і на уроці. Варто зазначити, що після перегляду відеоматеріалів, прослуховування аудіотекстів чи читання текстів дома ефективним є виконання вправ на контроль розуміння змісту, опрацювання лексичних одиниць, закріплення граматичних структур тощо. На уроці німецької мови слід більше уваги приділяти виконанню комунікативних завдань, що сприятиме розвитку іншомовних навичок здобувачів освіти. Вправи та завдання повинні бути різноманітними, що сприятиме підвищенню мотивації здобувачів освіти до вивчення німецької мови. Використання технології «перевернутого навчання» освітній процес стає сучасним та креативним, ефективним, продуктивним та орієнтованим на здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрейко Л. В. Технологія «перевернутого класу» у викладанні іноземної мови. Емпіричні дослідження для реформування освіти в Україні: зб. матер. міжн. наук. конф. *I Міжнародна наукова конференція Української асоціації дослідників освіти*, 11 лют. 2017 р. Київ–Дрогобич: ТзОВ «Трек-ЛТД», 2017. С. 9-11
2. Аніщенко О.В., Яковець Н.І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій : навч. посіб. / За заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
3. Антипова О. Румянцева Д., Паламарчук В. У пошуках нестандартного уроку Рад. Школа, № 1, 1991. С. 65-69.
4. Антонова О.Є. Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. *Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання* : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ, 2015. С. 8–15.
5. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів, 2013. 590 с.
6. Білоусова Н., Гордієнко Т. Застосування технології «перевернутого навчання» у роботі загальноосвітнього навчального закладу. *Молодий вчений*. 2019. с. 102–106. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/23.pdf> (дата звернення: 09.10.2023).
7. Блідар І.М. Перевернуте навчання : Посібник для формування нових знань і навичок щодо використання сучасних ІТ-технологій. Кіровоград: Видавництво, 2017. 68 с.
8. Бугайчук К. Л., «Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів», *Інформаційні технології і засоби навчання*, № 54 (4), 2016. С. 1–18.

9. Бугайчук К. Л., «Перевернуте навчання як інноваційна методика підготовки правоохоронців», на *міжнарод. наук. конф. Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України*, Харків, 2016, с. 1–5.
10. Бухвалов В. Особливості творчості у розв’язуванні задач. *Математика в школі*. 2010. С. 8-17.
11. Бухта Я. Як впровадити змішане навчання – на прикладі онлайн-курсу з медіаграмотності. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-vprovadyty-zmishane-navchannya-na-prykladi-onlajn-kursu-z-mediagramotnosti/> (дата звернення: 28.07.2023).
12. Використання соціальних медіа на уроках. *Освіта UA*. URL: <http://osvita.ua>. (дата звернення: 28.06.2023).
13. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв’язок. *Ідеальність: посібник для вчителя* 13-е видання. — Х. : Вид. група «Основа», 2015. 112 с.
14. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К., 1997. 376 с.
15. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 384 с.
16. Дишлева С. ІКТ-технології та їх роль у навчально-виховному процесі. *GoURL Shortener*. URL: <http://goo.by/2Cu> (дата звернення 20.06.2023)
17. Дідух Л. І. «Використання перевернутого навчання у ВНЗ», *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, № 41, 2015. С. 292–295.
18. Євдокимова-Лисогор Л. А., «Модель перевернутого класу (flipped classroom) у процесі формування МКК студентів економічних спеціальностей», *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*, № 141, 2016. С. 69–72.

19. Закон України Про освіту : від 05.09.2017 р. №2145-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 09.10.2023).
20. Зеленін Г. І. Когнітивні механізми засвоєння іншомовних текстів як чинник розвитку професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів. Харків, 2009. 20 с.
21. Кадемія М.Ю. Використання змішаної технології навчання у дистанційній освіті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми. Київ-Вінниця, 2016. С. 330–333.
22. Ковтун, О.А., Крикун, В.С. Методологія застосування технології «перевернутого навчання» (flipped Learning) у процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/237/pdf> (дата звернення: 08.06.2023) 2019. с. 153-160
23. Козяр М. М., Кадемія М. Ю., «Інноваційні технології підготовки фахівців у навчальних закладах», *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, № 16, 2015. С. 92–96.
24. Колесніченко Л., Борисенко Л. Основи психології та педагогіки: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2002. 157 с.
25. Коломієць О., Демиденко Т. Застосування технології «Перевернутий клас» у професійній підготовці соціальних працівників *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 2022. С. 128–133.
26. Конопляник, Л., Мельникова, К. (2019). Використання технології «перевернутий клас» при навчанні фахової іноземної мови. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Педагогіка. Психологія, зб. наук. пр. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту “НАУ-друк”. Вип. 2(15), 2019. С. 38-45.

27. Кузьмінська О. Г. Перевернуте навчання: практичний аспект. *Інформаційні технології в освіті*, №1 (26), 2016. С. 87–98
28. Кухаренко В. М. Теорія та практика змішаного навчання. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. С. 126-130.
29. Лець Ю. А. Особливості розвитку особистості у ранньому юнацькому віці в умовах формування суб'єкта учбової діяльності у системі розвивального навчання. *Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. Київ. 2007. № 32. С. 143-146.
30. Литвинова С. Хмарні технології як засіб розбудови інноваційної школи. *Метод. центр інформ. технологій в освіті*. Київ, 2016. URL: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip14.html (дата звернення 08.08.2023)
31. Лозова О. М. Психологічні аспекти засвоєння іноземної мови: навч. посіб. ун-т ім. Бориса Грінченка. - К. Київ, 2010. 143 с.
32. Маркова Н., та Шматок А., «Перевернуте навчання як один із методів покращення вивчення іноземної мови в сучасному економічному ВНЗ», 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/25132/1/M_256-262.pdf (дата звернення: 10.06.2023)
33. Найв К. Використання комп'ютерних і цифрових технологій у роботі шкільного вчителя, Велика Британія. URL: <http://osvita.ua>. (дата звернення 24.06.2023).
34. Нетрибійчук О. Використання хмарних сервісів і технології «перевернутого навчання» на уроках хімії. URL : https://lib.iitta.gov.ua/708802/1/Bio_him_5_2017_Netrybijchuk.pdf (Дата звернення 02.12.2023 р.)
35. Огороднійчук В. та ін. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. К. : Просвіта, 2001. 416 с.

36. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології: навч. посіб. Луцьк. Видавництво "Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 1995. 254 с.
37. Перевернутий Урок або навчання через діалог. Освітні матеріали програми «Класна школа». URL: <https://klasnashkola.eu/wp-content/uploads>. (дата звернення 23.08.2023)
38. Пехота О. Освітні технології: навч. посіб. Київ, «А.С.К.», 2002. 256 с.
39. Пилипчук О., Ласовецький В., Шестопапов Є. Перевернене навчання» інформатики. *Освіта UA*. URL: <http://osvita.ua/manage/42677/> (дата звернення 30.06.2023)
40. Попадюк С. С., Скуратівська, М. О. Методологічні засади використання освітньої концепції «перевернуте навчання» у вищій школі. *Педагогічні науки*, 76 (3), 2017. С.149–154.
41. Попадюк С. С., М. О. Скуратівська, «Методологічні засади використання освітньої концепції перевернутого навчання у вищій школі», *Збірник наукових праць Херсонського державного університету*, Вип. LXXVI, № 3, 2017. С. 134–143.
42. Практичні поради щодо організації навчання за моделлю «Перевернутий клас». *На урок*, 2018 URL: <https://naurok.com.ua/post/model-navchannya-perevernutyi-klas-zminuemo-osvitniy-proces> (дата звернення 03.05.2023)
43. Приходькіна Н. О. Використання технології «переверненого навчання» у професійній діяльності викладачів вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. №30. С.141–144.
44. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 14.12.2016 р. №988-р: станом на 22 серп. 2018 р. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p#Text> (дата звернення: 09.10.2023).
- 45.Пьянковська І. В., «Застосування технології переверненого навчання у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент», *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, № 60, 2016. С. 52–56.
- 46.Романич Н. В., «Перевернене навчання – ключова тенденція освітніх технологій сучасності», *Освітній Інтернет-навігатор*, № 2, 2015. С. 24–27.
- 47.Рябуха Т. В., Гостіщева Н. О., Куликова Л. А., Харченко Т. І. «Перевернуте навчання» як інноваційна технологія викладання іноземних мов у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 72. Т. 2, 2020 С. 100–106.
- 48.Садкіна В. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. К.: Вид. група «Основа», 2018. 144 с.
- 49.Сікорський П. Теорія і методика диференційованого навчання. Львів: Сполом, 2000. 421 с.
- 50.Сім стилів навчання: як завоювати увагу учнів. *Освіта UA*. URL: <https://osvita.ua/school/method/85309/> (дата звернення 20.03.2023 р.)
- 51.Скрипченко О., Долинська Л., Вікова та педагогічна психологія: підручник, Київ : Каравела, 2008. 399 с.
- 52.Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення 22.03.2023 р)
- 53.Сущенко А.В. та ін. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. Запоріжжя : КПУ,. Вип. 65.. Т. 1, 2019. 140 с.
- 54.Чоповська Л. В. Інтеграція технології «перевернутий клас» у викладанні іноземних мов в українських ВНЗ. Переяслав-Хмельницький, 2017. 75 с.

55. Яблоков С. «Перевернуте» навчання англійської мови за професійним спрямуванням *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Маріуполь, 2021, № 6 С.110-112.
56. Bartlett C. The Importance of Communication.- Knowles & Masidlover, 1997. 148 p.
57. Bergmann J., and Sams A., Flip your classroom: Talk to every student in every class every day. Washington, USA: International Society for Technology in Education, 2012. 157 p.
58. Bergmann, J., Sams, A. Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day. *International Society for Technology in Education (ISTE)*, 2012. 124 p.
59. Cakiroglu U., Ozturk M., «Flipped classroom with problem based activities: exploring self-regulated learning in a programming language course», *Educational Technology and society*, № 20 (1), 2017. P. 337–349.
60. Dumont A., Berthiaume D. La pédagogie inversée. Enseigner autrement dans le supérieur avec la classe inversée. De Boeck Supérieur s.a., 2016. 235 p.
61. Fry R., Kolb D. Experiential Learning Theory and Learning Experiences in Liberal Arts Education . 1979. P. 79-82.
62. Gungor F., Kurt H. The Relationship between Personality Types and Self-efficacy Perceptions of Student Teachers,-Ankara,Turkey, 2013. P. 786-790.
63. Johnson L., Adams Becker S., Estrada V., Freeman A.: *New Media Consortium*. Ostin Texas, 2015. 38 p.
64. Manonmani S., Lalitha V., and Rangaswamy, «Flipped learning for the course JAVA and JEE programming», *International journal of S. advance engineering and research development*, vol. 3, № 10, 2016. P. 29–33.
65. Maureen J. Lage, Glenn J. Platt and Michael Treglia Inverting the Classroom: A Gateway to Creating an Inclusive Learning Environment. *The Journal of Economic Education*. 2000. P. 30-43.

66. Persky, A. M., Pollack, G. M. Transforming a large-class lecture course to a smaller group interactive course. *American journal of pharmaceutical education*, 2010, 74 (9), 170. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2996760/> (дата звернення 20.10.2023).
67. Puarungroj W., «Inverting computer programming class with the flipped classroom», in *Proc. The twelfth International Conference on e-Learning for Knowledge-Based society*, Thailand, 2015, P. 401–407.
68. Sherman O. Tolks, Schäfer, Raupach, 2016, p. 30. Creative approaches in modern scientific and practical activities. *GS publishing services*. California : GS Publishing Services, 2022. P. 226-249.
69. Sully J., *Studies of Childhood*, Bibliographic information Publisher, Longmans, Green ; Original from, the University of Michigan. 1896. 24 p.
70. Tolks D., Schäfer C. An Introduction to the Inverted/Flipped Classroom Model in Education and Advanced Training in Medicine and in the Healthcare Professions. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov> (дата звернення 20.10.2023)
71. Tugun V., Uzunboylu H., and Ozdamli F., «Coding education in a flipped classroom», *TEM journal*, vol. 6, № 3, 2017. P. 559–606
72. Walvoord B., Anderson V. *Effective Grading: A Tool for Learning and Assessment in College* 2nd Edition. San. Francisco. CA: Jossey-Bass. 2009, 15 p.
73. Yalova K., and Yashyna K., «Academic massive open on-line courses platform functional modeling», *The scientific heritage*, № 12, 2017. P. 109–113.
74. Yalova K., and Zavgorodnii V., «Challenges and prospects in development of e-learning system for IT students», *Engineering Education and Life-Long Learning*, vol. 1(26), 2016. P. 25–43.